

รายงานผลการวิจัย

รูปแบบตลาดสีเขียวแบบมีส่วนร่วม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง
จังหวัดเชียงรายและภาคีเครือข่าย

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีไพร สกุลพันธ์ และคณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2561

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรูปแบบตลาดสีเขียวแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย และภาคีเครือข่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัย และพัฒนารูปแบบการจัดการตลาดสีเขียวปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย วิื่อดำเนินการวิจัย โดยเก็บแบบสอบถามจากครัวเรือนในชุมชนหมู่ 5 บ้านป่าลัน ต.ปงน้อย อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย รวม 208 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 15-30 % ใช้กลุ่มตัวอย่าง 70 ครัวเรือน ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษารูปแบบการจัดการตลาดสีเขียวปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงรายและภาคีเครือข่าย ชุมชนนิยมปลูกพืชผักสวนครัว และผลผลิตที่ได้ของชุมชนร้อยละ 87 เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคในครอบครัว ปริมาณของสินค้าจึงมีจำนวนน้อย สมาชิกในครอบครัวเห็นด้วยกับการทำพืชผักปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 97 ใช้แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 27 แรงงานในครัวเรือนเพียงพอในการช่วยทำพืชผักปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 97 สอดคล้องกับพื้นที่การผลิตที่มีพื้นที่ในการผลิตพืชผัก ผลไม้ 1-5 ไร่ 48 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 68.6 และน้อยกว่า 1 ไร่ 22 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชผักปลอดภัย ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่ 5 บ้านป่าลัน จำนวน 64 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 49.6 และบางส่วนซื้อจากร้านค้าทั่วไป ถึง 56 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 43.4 การเตรียมการเพาะปลูก ส่วนใหญ่ใช้การผสมดินด้วยปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดในแปลงปลูก 61 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 48.0 และมีการตากดินทิ้งไว้เพื่อฆ่าเชื้อในดิน 52 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 40.9 การไถแปลงและทำแปลงปลูก 6 ครัวเรือน ซึ่งมีพื้นที่ในการผลิตพืช ผักผลไม้ไม่น้อยกว่า 1 ไร่ จำนวน 22 ครัวเรือน เนื่องจากส่วนใหญ่ปลูกในกระถางรถยนต์ ครัวเรือนส่วนน้อยที่ยังใช้วิธีการปลูกพืชหมุนเวียนในแปลงปลูก การจัดการปุ๋ยใช้การดูแลรักษาพืชผักปลอดภัย ใช้สารชีวภาพและปุ๋ยน้ำชีวภาพในการป้องกันโรคแมลง บางส่วนใช้เชื้อบีที และเอ็นพีวี เชื้อราไตรโครเดอร์มาและบิวเวอร์เรียม จำนวน 68 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ตามโรคพืชที่เกิดขึ้นเกษตรกรมีการผลิตปุ๋ยหมักมาใช้ในการผลิตผักปลอดภัย แทนการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง การจัดการน้ำ ใช้น้ำประปาในการเพาะปลูกจำนวน 58 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.9 ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าในตำบลหรือผู้ที่สัญจรไปมาระหว่างทาง จัดเป็นการตลาดทางตรง จำหน่ายภายในจังหวัด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการตลาดสีเขียวปลอดภัย ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยการสนับสนุนและความร่วมมือจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนและกรุณาอำนวยความสะดวก คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าล้น ต.ปงน้อย อ.ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย คุณอานนท์ สืบพลาย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 บ้านป่าล้น คุณรุ่งอรุณ ไชยสีหา ประธานกลุ่มทอเสื่อกกบ้านป่าล้น องค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย และภาคีเครือข่าย ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และเปิดโอกาสให้คณะผู้วิจัยได้มีส่วนช่วยในการพัฒนารูปแบบตลาดสีเขียวแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายและที่สำคัญขอขอบพระคุณผู้ให้กำลังใจ และช่วยเหลือทุกท่านที่ช่วยให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
รูปแบบตลาดสีเขียว.....	8
พฤติกรรมผู้บริโภค	11
รูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	19
ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร.....	24
ข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
วิธีดำเนินการวิจัย	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	45
สถานการณ์การผลิตและการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัย	45
รูปแบบการจัดการตลาดสีเขียวปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลปงน้อย	
อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย และภาคีเครือข่าย	53
ผลผลิตเพิ่มจากงานวิจัย (งานบริการวิชาการ).....	60
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการวิจัย.....	68
การอภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	76
แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร.....	77
รายชื่อเกษตรกร.....	80

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงคำถาม 7 คำถาม (6W1H) เพื่อหาคำตอบ 7 ประการเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค.....	12
4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	46
4.2 ข้อมูลด้านการผลิตพืชผักปลอดภัย.....	48
4.3 ข้อมูลด้านการตลาดและรายได้	51
4.4 ข้อคิดเห็นของเกษตรกรที่ต้องการให้มีการช่วยเหลือในการผลิตพืชผักปลอดภัย.....	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2.1 วิธีการผลิตปลอดสารพิษ	19
2.2 ระดับความปลอดภัยผลผลิตการเกษตร.....	22
2.3 ความสัมพันธ์ของห่วงโซ่ของสินค้า	28
2.4 การเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร	30
2.5 ระบบโซ่อุปทานของลำไยสด	32
2.6 รูปแบบโซ่อุปทานของลำไยสดในประเทศไทย	33
4.1 การจัดประชุมกลุ่มเพื่อวางแผนการดำเนินงานตลาดสีเขียวและผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	54
4.2 การจัดประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานตลาดสีเขียวแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	55
4.3 รูปแบบห่วงโซ่อุปทานของพืชผักปลอดภัย หมู่ 5 บ้านป่าลัน ต.ปงน้อย อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย ..56	
4.4 แท้กสินค้าและตราสินค้าแบบเดิม	60
4.5 การออกแบบตราสินค้า 2 รูปแบบ.....	61
4.6 โลโก้ผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของอบต.ปงน้อย.....	62
4.7 พระธาตุมหาเจดีย์แก้มงคลเหนือสุดสยาม	63
4.8 ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ตราสินค้า “นครลัน เชียงราย”	63
4.9 กิจกรรมบูรณาการการวิจัยและการเรียนการสอนในรายวิชาการตลาดออนไลน์.....	64
4.10 การสื่อสารทางการตลาด คลิปวิดีโอแนะนำหมู่บ้านและผลิตภัณฑ์ชุมชน	65
4.11 ผลการสื่อสารทางการตลาด คลิปวิดีโอแนะนำหมู่บ้านและผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	65
4.12 QR Code ของนครลันเชียงรายใน Facebook Fanpage.....	66
4.13 การจำหน่ายสินค้าของชุมชน ผ่านทาง “นครลัน เชียงราย” Facebook Fanpage.....	67